

IN MEMORIAM

Слово про учня, колегу і талановитого вченого (не стало Дениса Євгеновича Прокопова)

У розквіті творчих сил, раптово, на 40 році пішов із життя вчений-інтелектуал, людина енциклопедичних знань, доктор юридичних та доктор філософських наук, професор Прокопов Денис Євгенович.

Прокопов Д. Є. народився 27 лютого 1974 року в місті Києві. Заповітною мрією з юних років було отримати юридичну освіту і стати висококваліфікованим юристом-фахівцем. Однак доля розпорядилася інакше. Він навчався у Сполучених Штатах Америки. У 1995 році з відзнакою закінчив філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Згодом після закінчення стаціонарної аспірантури в 1998 році в цьому ж університеті успішно захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук з історії філософії на тему «Проблема істини в філософській думці Г. Сковороди». Колом його наукових інтересів на цьому ета-

пі наукових досліджень стають проблеми історії нової вітчизняної та історії класичної філософії.

У 1997 році здійснюється його давня мрія. Він вступає на юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, який також успішно закінчує з відзнакою у 2000 році. Широкі світоглядні засади, глибоке оволодіння методологією наукових досліджень, досконале знання основних європейських мов та ґрунтовне освоєння зарубіжного законодавства і наукових джерел в оригіналі помножені на ерудицію, сумління дослідника і висока працездатність відкрили та забезпечили йому шлях стрімкого входження до великої науки. Прокопов Д. Є. плідно працює в галузі теорії держави і права, конституційного права та теорії управління, історії філософії, соціальної філософії та філософії права. У 2009 році він успішно захищає у спеціалізованій вченій раді Київського

національного університету імені Тараса Шевченка докторську дисертацію з філософських наук на тему «Класична новочасна філософія: виміри, тлумачення, хиби», а в 2012 році у спецраді Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» захищає другу докторську дисертацію з теорії та історії держави і права на тему «Теорія природного права у юридичній думці Російської імперії (середина XIX – початок XX ст.)». Це було глибоке, фундаментальне і широкопанорамне дослідження теорії природного права.

Вся його наукова і педагогічна діяльність нерозривно була пов'язана з Київським університетом. Тут він пройшов шлях від асистента до професора кафедри. У 2011 році Міністерство освіти і науки присвоїло йому вчене звання професора. В університеті він викладав нормативні та спеціальні курси. В межах впровадження інноваційних методик в контексті Болонського процесу професор Прокопов Д. Є. першим серед професорів починає читати лекційні курси для студентів англійською мовою. Він був удостоєний звання «Кращий викладач» 2012-2013 років. Денис Євгенович здійснював керівництво підготовкою аспірантів і наукове консультування докторантів. Він активно працював у докторській спеціалізованій вченій раді університету та експертній раді МОН України. Прокопов Д. Є. провадив активну наукову публічну діяльність в університеті, в Україні в цілому і за кордоном. Він представляє Україну від університету на міжнародних форумах за кордоном, його доповіді користуються успіхом на міжнародних та національних конференціях, що забезпечує йому визнання в науковому світі.

Протягом останніх десяти років він посилено працював в галузі теорії держави і права, конституційного права, філософії права. До кола найважливіших наукових проблем, що цікавили його, як дослідника належать державотворчі та правотворчі процеси в Україні, становлення та

розвиток політичної системи та її інститутів, проблеми побудови демократичної правової соціальної держави та формування громадянського суспільства в Україні. В останній період значна частина його наукових розробок була присвячена проблемі конституційного права та теорії конституційного права. Але найфундаментальнішим його дослідженням стала розробка проблем розвитку природного права у вітчизняній та російській юридичній думці середини XIX – початку XX століття. Зокрема, ним досліджені історико-правові джерела розвитку теорії природного права, комплекс правових ідей, пов'язаних із її становленням та розвитком, основні напрямки критичного осмислення та аналізу, специфіка її «відродження» у правовій думці кінця XIX – початку XX ст. та переосмислення змісту класичної теорії природного права. В цьому контексті заслуговують на увагу досліджувані Прокоповим Д. Є. питання боротьби прихильників та опонентів теорії природного права в період її «відродження»; теоретичних моделей реконструкції системи природного права, його функцій та ролі у розвитку правової системи; походження права та його співвідношення з державою на основі визначення ставлення останньої до теорії природного права; відношення до зазначеної теорії прихильників ліберальної і консервативної правової думки кінця XIX – початку XX ст., виявлення ним спільних та відмінних рис в інтерпретації ідеї природного права; ролі теорії природного права у формуванні правової свідомості та визначення її місця у правовій культурі досліджуваного періоду та основних напрямків і результатів впливу теорії природного права на тогочасні дослідження в галузі теорії прав людини, правової державності та конституціоналізму. Дослідження теорії природного права стало для Прокопова Д. Є. своєрідним містком для розробки проблем, пов'язаних із сучасним конституціоналізмом та розвитком конституцій-

ного процесу в Україні, теорії вітчизняного Основного Закону.

Характерними рисами наукових праць Прокопова Д. Є. є широкий підхід, глибина юридичного аналізу, дослідження теоретичних питань у нерозривному зв'язку їх із практикою. Оригінальністю і перспективністю відзначаються наукові висновки і положення його наукових праць, присвячених демократії, державному суверенітету та проблемам взаємовідносин і взаємодії правової демократичної соціальної держави і громадянського суспільства, визначенням конкретних напрямків подальшого удосконалення державотворчого процесу.

За яку б наукову проблему Прокопов Д. Є. не брався, він досліджував її ретельно і комплексно. Наукова робота, наукова творчість були його стихією та улюбленою справою. Вони становили органічну частину його творчого, наукового і приватного життя. Він постійно стежив за новою літературою, читав зарубіжних і вітчизняних авторів, працював над собою. Здавалося, що для нього не існує недоступної наукової проблеми в галузі права. У своїх дослідженнях Прокопов Д. Є. тісно працював на межі права, політології і соціології. Йому все вдавалося легко, здавалося, що в нього ніколи не було труднощів у науковому пошуку. Він легко жив і творив, завжди поспішав працювати. Складалося враження, що він боявся чогось не встигнути, не завершити.

Наукова біографія Прокопова Д. Є. безперечно була пов'язана з рідним Шевченковим університетом, але він тісно співпрацював із Національною академією правових наук України, її Київським регіональним центром, Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України та іншими провідними науковими та навчальними закладами в сфері держави і права. Протягом останніх років велику зацікавленість виявляв до Національного університету «Острозька академія» та його науково-правничої школи.

Прокопов Д. Є. брав активну участь в розробці національних та міжнародних наукових проєктів в галузі держави і права, які проводилися в Україні та за її межами за участю вітчизняних вчених. Серед них на увагу заслуговують «Теорія законодавства і альтернативи правового регулювання» під егідою Ради Європи та ОБСЄ, «Приватноправові засади становлення громадянського суспільства в Україні», «Конституційно-правовий статус політичної системи України», «Тенденції та перспективи розвитку політичних систем: досвід та перспективи» та ін.

За той недовгий час, відведений йому долею, Денис Євгенович залишив по собі велику наукову спадщину, понад 100 наукових праць, з них – 15 монографій. Ще 4 монографічних дослідження він не побачив за життя, вони знаходяться у видавництві. Важливою віхою його наукових пошуків в галузі держави і права була участь у колективних монографічних дослідженнях: «Демократія та право: проблеми взаємовпливу і взаємозалежності» (2008), «Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності» (2008), «Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави» (2010), «Адміністративне право України: стан та перспективи розвитку» (2011), «Концептуальные основы развития национальных правовых систем в контексте глобализации и региональной интеграции: постсоветский опыт и перспективы устойчивого развития» (2011), «Правове забезпечення державного суверенітету України» (2011), «Правові основи розвитку сучасних політичних систем: досвід і перспективи» (2013), «Проблеми теорії конституційного права України» (2014).

Одночасно він плідно працював в галузі філософії права та історії філософії. Найважливішими його здобутками у цій царині стали: «Історія філософії» (2002), «Історія філософії: словник» (2005), «Історія філософії»: у 2-х тт. (2007), «Інтерпретація хиб

в європейській філософії XVII – середини XVIII ст.» (2008), «Німецька класична філософія» (2014) та ін.

Дослідження Прокопова Д. Є. отримали високу оцінку наукового співтовариства. У 2011 році він став лауреатом академічної премії імені Ярослава Мудрого Національної академії правових наук України. У 2010 році за наукові дослідження в галузі гуманітарних наук він був нагороджений медаллю «Пилип Орлик». Залишений ним науковий доробок потребує вивчення і осмислення. Він слугуватиме джерелом глибоких знань в галузі держави і права, творчого натхнення для колег, молодих дослідників.

Прокопов Д. Є. вів активну громадську та науково-експертну робо-

ту. Протягом 2011-2014 років він працював науковим консультантом Комісії Конституційної Асамблеї з питань прийняття і введення в дію Конституції України.

Денис Євгенович залишив по собі прекрасну пам'ять. Він був і залишиться талановитою людиною, взірцем сучасного вченого, широкоєрудованим, відданим науці і сумлінним дослідником. Його вирізняли високі людські якості: душевна теплота, скромність, порядність, щирість, велика людська доброта, уважність до друзів та колег. Високі професійні і морально-етичні якості принесли Прокопову Д. Є. авторитет і повагу серед колег, аспірантів і студентів.

Олександр СКРИПНЮК

доктор юридичних наук, професор,

академік НАПрН України,

заслужений юрист України,

керівник відділу зв'язків з державними органами і міжнародними організаціями

Національної академії правових наук України